

2006

Rettigheter og trygghet

A young child with short hair, wearing a blue shirt, is sitting on a windowsill and looking out a window. The view outside shows a cityscape with buildings and a clear sky. The window frame is white, and the child's profile is in focus.

Ny bolig?

Boliglån i Statens Pensjonskasse

Alle kunder i Statens Pensjonskasse kan søke om boliglån til gunstige vilkår.

Mer informasjon finner du på våre hjemmesider:

www.spk.no

Medlemskap i Statens Pensjonskasse – et verdifullt gode

GISELE MARCHAND
Administrerende direktør

Statens Pensjonskasse er Norges største leverandør av tjenstepensjoner. Vi administrerer pensjonsordningen for statsansatte, store deler av undervisnings- og forskningssektoren, og en rekke statlige bedrifter. Totalt har mer enn 930 000 personer sin tjenstepensjon hos oss.

I denne brosjyren ønsker vi å gi deg svar på hva du får igjen for de to prosentene av lønnen som du betaler inn til oss hver måned. Visste du forresten at arbeidsgiveren din betaler en premie som tilsvarer cirka ti til tolv prosent av lønnen for å finansiere dine rettigheter?

Selv om det kanskje er mange år til du har tenkt å gå av med pensjon, er det lurt å sette deg inn i de rettighetene du har som medlem i Statens Pensjonskasse. I tillegg til din alderspensjon har du en rekke fordeler som til sammen gjør medlemskapet ditt til et verdifullt gode. Her er noen eksempler:

- Du er uføreforsikret den dagen du blir medlem. For de fleste medlemmer administrerer Statens Pensjonskasse også yrkesskadeforsikringen.
- Ved dødsfall er dine etterlatte (barn og ektefelle eller registrert partner) sikret en viss kompensasjon for at inntekten din blir borte. Vi administrerer gruppelivsforsikringen for alle statsansatte og mange av våre øvrige kunder.
- Du kan søke om et meget gunstig boliglån.

På våre nettsider www.spk.no finner du alt som er verdt å vite om dine rettigheter. Her kan du beregne din fremtidige pensjon ved hjelp av vår pensjonskalkulator. Når du logger deg inn kan du også sjekke dine opplysninger og se prognoser på din alderspensjon. Ellers kan du ved hjelp av våre lånekalkulatorer lett finne ut hvilket beløp du kan låne, og hvor mye du kan spare med et boliglån i Statens Pensjonskasse.

Pensjon er kompliserte saker. Vi håper at denne brosjyren gjør ting litt enklere. Samtidig inviterer vi deg til en aktiv dialog med oss. Våre nettsider kan være et godt startpunkt. Ta gjerne kontakt hvis det er noe du lurer på!

Gisèle Marchand
Administrerende direktør

Innhold

1 Pensjon og medlemskap	side 4
2 Alderspensjon	side 5
3 Uførepensjon	side 10
4 Hva skjer hvis du slutter i jobben?	side 12
5 Samordning med folketrygden	side 13
6 Gruppelivsforsikring	side 14
7 Yrkesskadeforsikring	side 15
8 Etterlattepensjon	side 16
9 Vartpenger	side 19

1 Pensjon og medlemskap

Din ansettelse i en virksomhet tilknyttet Statens Pensjonskasse gir deg rett til medlemskap i en av Norges beste tjenstepensjonsordninger. Medlemskapet gir deg viktige rettigheter – fra første dag.

1.1. Vilkår for medlemskap

Statens Pensjonskasse er en tjenstepensjonsordning for ansatte i staten og skoleverket. I tillegg er mange innen forskningssektoren, forskjellige forvaltningsbedrifter og flere andre virksomheter, for det meste innen offentlig sektor, tilknyttet oss. Medlemskapet er kollektivt. Det betyr at du har både rett og plikt til å bli medlem dersom du er ansatt i en stilling der du arbeider 14 timer per uke eller mer. For lærere i skoleverket er minstegrensen for medlemskap satt til 35 prosent av full stilling.

1.1.1. Du opparbeider pensjonsrettigheter fra første arbeidsdag

Det er ingen nedre tidsgrense for hvor lenge du må ha vært ansatt for å bli kunde. Du opparbeider med andre ord pensjonsrettigheter hos oss selv om du bare er midlertidig ansatt, for eksempel i et vikariat eller engasjement. Forutsetningen er at du har et ansettelsesforhold som er over minstegrensen for medlemskap. Dette betyr for eksempel at du fra første dag vil kunne ha rett til uførepensjon fra oss. Ved dødsfall har også dine etterlatte rett til pensjon etter nærmere bestemte regler. Dersom du slutter i stillingen som gir rett til medlemskap, gjelder en egen avtale om overføring av pensjonsrettigheter innen offentlig sektor.

1.1.2. Kombinasjon av stillinger kan gi medlemskap

Det finnes unntak fra minstekravet for medlemskap. Dette gjelder noen få, særskilt godkjente stillingskombinasjoner. I slike tilfeller gis det medlemskap for stillingene sett under ett. Kontakt arbeidsgiver dersom du lurer på om dette kan gjelde deg.

1.2. Bytt arbeidsgiver – behold pensjonsrettighetene

Vi har inngått avtale om overføring av pensjonsrettigheter (*Overføringsavtalen*) med alle kommunale og fylkeskommunale pensjonskasser. Også livselskaper som administrerer offentlige tjenstepensjonsordninger er avtaleparter. Avtalen gjelder for de aller fleste arbeidstakere som har en offentlig tjenstepensjonsordning. På grunn av Overføringsavtalen taper du ikke pensjon på å skifte arbeidsgiver innen offentlig sektor. Den pensjonsordning du sist er kunde hos, vil utbetale en pensjon som er beregnet etter den samlede pensjongivende opptjeningstiden i de offentlige pensjonsordningene du har vært kunde hos gjennom yrkeskarrieren.

Ved overgang til stilling i privat sektor vil du få rett til en såkalt oppsatt pensjon (i privat sektor kalles det fripolise, se kapittel 4), og få din fremtidige pensjon beregnet etter andre regler enn dersom du var ansatt i medlemsberettiget stilling på pensjoneringstidspunktet.

Øk til minst 14 timer

Dersom du har et ansettelsesforhold på mindre enn 14 timer per uke, bør du vurdere om du kan få øket timetallet noe, slik at du blir medlem og kan tjene opp pensjonsrettigheter hos oss.

Vet vi nok?

Når du skal pensjonere deg, bør du forsikre deg om at vi har fått overført opplysninger om opptjeningstid i andre offentlige pensjonsordninger.

2 Alderspensjon

I Norge er alle sikret alderspensjon fra folketrygden. Som kunde i Statens Pensjonskasse får du en alderspensjon fra oss i tillegg, slik at du etter samordning med folketrygden kommer bedre ut enn om du hadde hatt folketrygd alene. Dersom du er ansatt i en stilling som har særaldersgrense, kan du ha rett til alderspensjon fra oss opptil flere år før du har rett til alderspensjon fra folketrygden.

2.1. Fleksibel pensjonsalder

Aldersgrensen er knyttet opp til den enkelte stilling og innebærer en rett for arbeidsgiver til å si deg opp fra stillingen på grunn av alder. Aldersgrensen er 70 år for de aller fleste stillinger. For en del stillinger er aldersgrensen imidlertid lavere (særaldersgrense). For eksempel er aldersgrensen for militært befall og en rekke stillinger i politiet 60 år.

Et annet begrep som ofte benyttes i forbindelse med pensjonering er *pensjonsalder*. Med dette mener vi vanligvis folketrygdens pensjonsalder, som er 67 år. Alle har rett til å gå av med pensjon ved 67 år.

De fleste kunder i Statens Pensjonskasse har i tillegg rett til *avtalefestet pensjon* (AFP), fra og med måneden etter fylte 62 år. Det betyr at du som for eksempel har 70 års aldersgrense, stort sett kan velge selv når du vil gå av med pensjon mellom fylte 62 og 70 år.

85-årsregelen

Det gjelder også en generell regel som først og fremst har praktisk betydning for dem med aldersgrense lavere enn 70 år. Dersom summen av alder og pensjongs-givende opptjeningstid er 85 år eller mer, kan du ta ut alderspensjon inntil tre år før aldersgrensen. Det betyr at en som har 60 års aldersgrense kan ta ut alderspensjon allerede ved fylte 57 år, dersom hun/han har vært kunde i minst 28 år ($57+28=85$).

2.2. Garantert pensjonsnivå

Vi garanterer kunder med full opptjeningstid (30 år) i full stilling en samlet pensjon fra oss og folketrygden på minst 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonsgrunnlaget

er begrenset oppad til 12 G. Denne garantien innebærer at vi stort sett kompenserer for eventuell reduksjon i folketrygden ved å utbetale en tilsvarende større del fra oss. Siden full opptjeningstid hos oss er 30 år mot 40 i folketrygden, kompenserer vi også for eventuelt manglende opptjeningstid i folketrygden dersom du har full opptjeningstid hos oss.

Den samlede pensjonen vil ofte bli større enn de 66 prosentene vi garanterer. I tillegg er skattereglene for pensjonister gunstigere enn for yrkesaktive. Mange opplever derfor at økonomien ikke blir vesentlig forandret etter at de har gått av med pensjon.

Pensjonen reguleres i takt med endringene i folketrygdens grunnbeløp (G). Hver gang grunnbeløpet stiger (normalt 1. mai hvert år), vil pensjonen stige med samme prosent.

2.3. Slik beregnes pensjonen

Veldig forenklet blir alderspensjonen fra oss 66 prosent av sluttlønnen din, forutsatt at du har 30 års medlemskap i full stilling.

Eksempel 1:

Dersom du har en pensjongs-givende opptjeningstid på minst 30 år i 100 prosent stilling, og har en lønn på 320 000 kroner når du blir pensjonist, blir pensjonen fra oss:

$$\begin{aligned} & \text{Pensjonsgrunnlag} \times \text{pensjonsprosent (66 \%)} \times \\ & \text{opptjeningsbrøk} = \text{årlig alderspensjon} \\ & \text{kr } 320\ 000 \times 66 \% \times 30/30 = \\ & \text{kr } 211\ 200 \text{ i årlig alderspensjon.} \end{aligned}$$

Vent til månedsskiftet

Pensjonen starter den første i måneden etter at du går av. Du bør derfor fortsette i stillingen din frem til et månedsskifte.

I tillegg til pensjonsprosenten (66 prosent), er pensjonens størrelse avhengig av det vi kaller *pensjonsgrunnlaget* og *pensjongivende opptjeningstid*.

Dersom du arbeider *deltid*, virker dette inn på pensjonen. Vi går nærmere inn på hver av disse faktorene nedenfor.

2.3.1. Pensjonsgrunnlaget

Grunnlaget for utregning av pensjonen fra Statens Pensjonskasse er i utgangspunktet den faste lønnen du har når du slutter i stillingen din. Dersom du har faste tillegg knyttet til stillingen, regnes disse med i pensjonsgrunnlaget. Variable tillegg regnes med i den grad det er inngått egen tariffavtale om dette.

Overtidsbetaling regnes ikke med i pensjonsgrunnlaget. Inntekt fra overtidarbeid er imidlertid pensjongivende i folketrygden.

Lønn utover 12 G er ikke pensjongivende verken i Statens Pensjonskasse, hos livselskapene eller i folketrygden. Det betyr at omtrent 500 000 kroner er den høyeste pensjonen det er mulig å få fra oss. I Statens Pensjonskasse regnes all lønn opptil 12 G fullt ut med i pensjonsgrunnlaget. I folketrygden regnes kun lønn opptil 6 G som fullt ut pensjongivende, mens lønn mellom 6 og 12 G medregnes med 1/3. Vi kompenserer stort sett for denne forskjellen. (Arbeidsgiver skal ikke trekke pensjonspremie for den del av lønnen som ikke er pensjongivende i Statens Pensjonskasse.)

Folketrygdens grunnbeløp (G)
justeres årlig. Per 1. mai 2006 er

1 G	kr 62 892
6 G	kr 377 352
12 G	kr 754 704

Deltidsarbeid gir lavere pensjonsgrunnlag

Dersom du i perioder velger å arbeide deltid, vil dette kunne gi lavere pensjon fra oss. I forbindelse med pensjonering regner vi ut hvor stor *gjennomsnittlig stillingsstørrelse* du har hatt, og reduserer pensjonsgrunnlaget ditt i forhold til dette.

Arbeider du for eksempel i 100 prosent stilling i 15 år og 50 prosent stilling i 15 år, gir dette en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 75 prosent. Dersom du har en opptjeningstid på mer enn 30 år (full pensjongivende opptjeningstid), vil vi alltid benytte de 30 beste årene i pensjonsutregningen.

(Unntak: se boks om delvis AFP under).

Eksempel 2:

Samme som eksempel 1, men en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 75 prosent.

Pensjonsgrunnlaget blir:
kr 320 000 x 75 % = kr 240 000

Pensjonsgrunnlag x pensjonsprosent (66 %) x
opptjeningsbrøk = årlig alderspensjon
kr 240 000 x 66 % x 30/30 =
kr 158 400 i årlig alderspensjon.

Ansiennitet

Lønns- og tjenesteansienniteten, som ofte oppgis på lønns slippen din, er ikke det samme som pensjongivende opptjeningstid.

Delvis AFP og alderspensjon

Du har også mulighet til å gå av med delvis alderspensjon eller AFP dersom arbeidsgiver går med på at du kan arbeide i deltidsstilling. Vær imidlertid oppmerksom på at din fremtidige alderspensjon da vil bli beregnet etter et kombinert (gjennomsnittlig) pensjonsgrunnlag,

Dersom du har 30 års samlet medlemskap i full stilling, kan du trappe ned i stillingsstørrelse uten at din fremtidige alderspensjon fra oss blir lavere. Det er imidlertid svært viktig å være klar over at det innebærer en viss risiko å gjøre dette, siden en eventuell uførepensjon eller AFP vil kunne bli lavere dersom du går ned i stillingsstørrelse.

2.3.2. Pensjonsgivende opptjeningstid

Full opptjeningstid i Statens Pensjonskasse er 30 år. Dersom du har vært kunde i mer enn 30 år, teller de 30 beste årene. Har du mindre enn 30 års pensjonsgivende opptjeningstid, blir pensjonen redusert med 1/30 for hvert år du mangler på å nå 30 år.

Den pensjonsgivende opptjeningstiden regner vi ut på pensjoneringsstidspunktet. Alle medlemsperioder du har hatt hos oss eller andre pensjonsordninger som omfattes av Overføringsavtalen (se kapittel 1.2) regnes da sammen. Vær klar over at den samlede opptjeningstiden alltid rundes av til hele år. Mindre enn seks måneder avrundes ned til nærmeste år, mens seks måneder eller mer avrundes tilsvarende oppover.

Eksempel 3:

Samme som eksempel 2. I tillegg til at pensjonen blir redusert som følge av en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 75 prosent, ser vi nå på virkningen av at kunden bare har 20 års pensjonsgivende opptjeningstid. Pensjonsgrunnlaget blir: $\text{kr } 320\,000 \times 75\% = \text{kr } 240\,000$

Pensjonsgrunnlag x pensjonsprosent (66 %) x opptjeningsbrøk = årlig alderspensjon
 $\text{kr } 240\,000 \times 66\% \times 20/30 =$
 $\text{kr } 105\,600$ i årlig alderspensjon.

Hva skjer ved økning eller nedgang i lønn?

Alle ordinære lønnsopprykk du har hatt regnes med i den pensjonsgivende inntekten. Dersom du midlertidig har arbeidet i høyere lønnet stilling, regnes dette med dersom du fungerte i stillingen i minst to år.

Dersom du går ned i lønn i løpet av opptjeningstiden, vil dette kunne påvirke størrelsen på pensjonen.

Utregningen av pensjonen vil likevel ta hensyn til at lønnen tidligere var høyere. For den delen av opptjeningstiden som var forut for lønnsnedgangen, får du pensjonen regnet ut fra det høyeste grunnlaget. For den opptjeningstiden du har etter lønnsnedgangen, beregnes pensjonen av det laveste grunnlaget.

Den samlede opptjeningstiden blir ikke regnet til mer enn 30 år. Dersom den reelle opptjeningstiden er lengre enn dette, ser vi bort fra den delen av opptjeningstiden som ga lavest pensjonsgrunnlag. Dersom du rakk å oppnå full opptjeningstid (30 år) før lønnen gikk ned, vil du derfor likevel få hele pensjonsgrunnlaget regnet ut fra den høyeste avlønningen.

2.4. Inntekt og alderspensjon

Når du mottar alderspensjon beregnet etter Statens Pensjonskasses regler, vil inntekt påvirke alderspensjonen slik:

Får du arbeidsinntekt fra offentlig sektor eller fra annen stilling som gir rett til medlemskap i Statens Pensjonskasse eller annen offentlig pensjonsordning, skal pensjonen reduseres eller stanses, avhengig av lønnens størrelse. Arbeidsinntekt fra privat sektor påvirker som hovedregel ikke pensjonen.

også dersom du fra før har full opptjening (30 år i full stilling). Pensjonsgrunnlaget baseres da både på den lønn du hadde da du tok ut delvis pensjon for en del av stillingen (oppregulert i takt med folketrygdens grunnbeløp), og den lønn du har når du tar ut alderspensjon eller AFP også for resten av stillingen.

Du får med andre ord ikke hele pensjonen din ut fra den lønn du har i det du går helt av med pensjon.

Resultatet vil dermed avhenge av mange faktorer: den generelle lønnsutvikling, reguleringen av folketrygdens grunnbeløp til enhver tid, og din egen lønnsutvikling i tidsrommet mellom delvis og hel pensjon.

2.5. Hvordan søke alderspensjon?

For at vi skal kunne utbetale pensjonen i rett tid, må du gi beskjed til arbeidsgiver i god tid før du skal slutte, slik at arbeidsgiveren får varslet oss senest tre måneder før sluttdatoen.

2.6. Pensjon fra folketrygden

Alderspensjonen fra folketrygden består av grunnpensjon, tilleggspensjon og/eller særtillegg. Grunnpensjonen ligger «i bunnen» av pensjonen fra folketrygden. Grunnpensjonens størrelse er avhengig av din sivilstand og botid i Norge, ikke av inntekt. Tilleggspensjonen er avhengig av inntekt (fra alle ansettelsesforhold, både i offentlig og privat sektor) og antall år i yrkeslivet. Kravet for å få tilleggspensjon er at du i minst tre kalenderår etter 1967 har vært yrkesaktiv og hatt en inntekt som var større enn folketrygdens grunnbeløp de aktuelle årene. Dersom du har krav på liten eller ingen tilleggspensjon, får du i stedet et særtillegg. Pensjonister som mottar særtillegg kalles minstepensjonister i folketrygden.

2.7. Pensjonsopptjening også ved permisjoner

Alle permisjoner med lønn regnes som pensjongivende opptjeningstid. Også mange permisjoner uten lønn gir deg pensjonsopptjening, selv om du ikke betaler pensjonspremie i permisjonstiden. Hvilke permisjonstyper dette gjelder reguleres av den såkalte *permisjonsavtalen*, som er en tariffavtale inngått mellom staten og hovedsammenslutningene, og som også er gjort gjeldende for alle andre kundegrupper i Statens Pensjonskasse. Permisjonsavtalen ble endret med virkning fra 1. januar 2003.

Blant annet omfattes ulønnet permisjon ved:

- omsorgspermisjon for egne barn (inntil tre år)
- flytting på grunn av ektefelles beordringsplikt til stilling i utlandet (inntil tre år)
- studiepermisjon (inntil tre år)
- arbeid for internasjonale organisasjoner (inntil fire år)
- verv/ansettelse i arbeidstakerorganisasjoner (vervets/ansettelsens varighet)

Også delvis permisjon kommer inn under permisjonsavtalen. I permisjonstid med permisjonsmedregning er du fullt ut uføre- og etterlatteforsikret. Selv om en ulønnet permisjon ikke går inn under permisjonsavtalen, er du og dine etterlatte forsikret mot uførhet og død i inntil to år.

2.8. Barnetillegg

Dersom du forsørger barn under 18 år når du blir pensjonist, får du et tillegg på 10 prosent av alderspensjonen for hvert barn. Dette gjelder egne barn, adoptivbarn og i mange tilfeller også foster- og pleiebarn. Pensjon med barnetillegg kan ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget.

2.9. Avtalefestet pensjon (AFP)

Avtalefestet pensjon er en tariffestet førtidspensjonsordning som gir eldre arbeidstakere muligheten til å gå av med hel eller delvis pensjon i tiden mellom fylte 62 og 67 år, det vil si før de har nådd vanlig pensjonsalder på 67 år. AFP-ordningen omfatter arbeidstakere innen det statlige hovedtariffområdet. For andre kunder i Statens Pensjonskasse må det være inngått egen tariffavtale om AFP.

Mellom fylte 62 og 65 år beregnes den avtalefestede pensjonen av trygdekontoret. AFP tilsvarer da en vanlig

Om permisjonsavtalen

Det er arbeidsgiver som (om nødvendig i samarbeid med Statens Pensjonskasse) vurderer om permisjoner kommer inn under permisjonsavtalen. Pass på at arbeidsgiver gir beskjed til oss dersom den ulønnede permisjonen skal telle som pen-

sjongivende opptjeningstid. Permisjonsavtalen er gjengitt på www.spk.no og i Statens personalhåndbok. Husk at perioder med ulønnede permisjoner vil gi deg lavere fremtidig pensjon, dersom de ikke omfattes av permisjonsavtalen.

alderspensjon etter folketrygdens regler pluss et årlig tillegg på 20 400 kroner (1 700 kr per måned). Kontakt ditt trygdekontor for å få beregnet AFP mellom 62 og 65 år.

Fra 65 og frem til fylte 67 år er det Statens Pensjonskasse som beregner og administrerer AFP. Da tilsvarer AFP vanligvis en alderspensjon beregnet etter Statens Pensjonskasses regler. Du vil likevel fortsatt få en folketrygdberegnet AFP også etter fylte 65 år, dersom denne blir høyest. Størrelsen på den avtalefestede pensjonen vil derfor ikke gå ned når du fyller 65 år (med mindre du samtidig mottar andre samordningspliktige ytelser, som for eksempel uførepensjon).

2.9.1. Har du rett til AFP?

Det finnes en del betingelser du må oppfylle for å få rett til AFP fra Statens Pensjonskasse når du fyller 65 år. Du må være i lønnet arbeid helt frem til pensjonerings-tidspunktet.

Det spiller ingen rolle om du arbeider heltid eller deltid. Dersom du har hel permisjon uten lønn, kan du ikke få AFP. Du kan likevel ha delvis permisjon eller delvis pensjon, og også være helt eller delvis sykmeldt. Det samme gjelder dersom du har delvis permisjon med lønn og delvis pensjon.

Du må dessuten ha vært kunde i Statens Pensjonskasse eller annen offentlig tjenestepensjonsordning i minst ti år etter at du fylte 50 år.

Dersom du ikke fyller betingelsen om ti års kunde-forhold, kan du likevel ha rett til avtalefestet pensjon etter de samme reglene som for 62–64-åringene. Kontakt

ditt lokale trygdekontor for mer informasjon om AFP mellom 62 og 64 år.

2.9.2. Delvis AFP

Dersom du ønsker å trappe ned, men ikke vil pensjonere deg fullt ut med en gang, kan du ta ut delvis AFP. Betingelsen er at den gjenværende delen av stillingen din må utgjøre minst 60 prosent av full stilling.

2.9.3. Inntekt og AFP

Du kan ha en viss inntekt i tillegg til AFP, men dersom denne inntekten overstiger kr 15 000 per kalenderår, må du regne med at den avtalefestede pensjonen din vil bli redusert i henhold til reglene for inntektsprøving.

Pensjonen blir fastsatt ut fra hvor stor din fremtidige pensjonsgivende inntekt kommer til å bli i forhold til tidligere inntekt. Dersom den nye inntekten for eksempel vil utgjøre 67 prosent av tidligere inntekt, blir det utbetalt en pensjon som svarer til 33 prosent av full pensjon.

2.9.4. Hvordan søke AFP?

Søknadsskjema for AFP kan du få hos arbeidsgiveren din, fra trygdekontoret, eller du kan hente det på våre internettsider www.spk.no. Skjemaet fyller du så ut i samarbeid med arbeidsgiver. Både du og arbeidsgiver skal undertegne skjemaet før det blir sendt til Statens Pensjonskasse sammen med et pensjonsmeldings-skjema, som skal fylles ut av arbeidsgiver. Begge skjemaene må sendes til oss minst tre måneder før du har tenkt å slutte. Gjelder søknaden AFP mellom 62 og 65 år, registrerer vi søknaden og sender den videre til trygdekontoret, som beregner og utbetaler pensjonen.

Les mer ...

For mer informasjon om alderspensjon og AFP se www.spk.no

3 Uførepensjon

Uførepensjon gir økonomisk sikkerhet dersom du skulle bli syk eller skadet.

3.1. Hvem har rett til uførepensjon

Uførepensjon er aktuelt dersom du på grunn av sykdom eller skade får redusert din lønnsinntekt, fordi du må gå ned i lavere lønnet stilling, redusere stillingsstørrelsen din, eller slutte helt i stillingen. Uførepensjonen utbetales normalt etter at du har vært sykmeldt i ett år. I motsetning til folketrygden, innvilger vi uførepensjon uavhengig av om uførheten er av varig eller midlertidig karakter. Vi stiller heller ingen minstekrav til graden av uførhet.

Dersom du har fylt 64 år og må fratrukke stillingen din på grunn av aldersslitasje, kan du ha rett til uførepensjon. Med aldersslitasje menes at du er fysisk eller psykisk utslitt helt eller delvis på grunn av alderen. Kunder i Statens Pensjonskasse vil ofte ha rett til uførepensjon også fra folketrygden. Dersom du blir mer enn 50 prosent ufør, må du derfor søke uførepensjon begge steder.

Uførepensjonen beregnes stort sett som en alderspensjon. Det gis også barnetillegg tilsvarende som ved alderspensjon. Uførepensjonen skiller seg imidlertid fra alderspensjonen på et par viktige områder.

3.2. Du får godskrevet pensjonsgivende opptjeningstid til aldersgrensen

Ved uførepensjon tar vi ikke bare utgangspunkt i din faktiske opptjeningstid. Vi regner også med den tiden du kunne ha oppnådd om du hadde vært frisk og fortsatt i samme stilling frem til aldersgrensen. Du beholder den ekstra pensjonsgivende opptjeningstiden når du ved aldersgrensen går over fra uførepensjon til alderspensjon.

Når *yrkesskade* er årsak til uførheten, gir vi deg full pensjonsgivende opptjeningstid også dersom du ikke kunne ha oppnådd dette ved å være i stillingen frem til aldersgrensen. Når du når aldersgrensen for stillingen og skal over på vanlig alderspensjon, blir alderspensjonen imidlertid beregnet som ved vanlig uførepensjon uten den eventuelle ekstra opptjeningstiden du fikk på grunn av yrkesskaden, jf. forrige avsnitt.

3.3. Det er stillingsstørrelsen på uføretidspunktet som gjelder

Til forskjell fra alderspensjon beregnes uførepensjon etter den stillingsstørrelsen du har på uføretidspunktet. Vi beregner altså ikke en gjennomsnittlig stillingsstørrelse slik vi gjør for alderspensjon. Har du for eksempel 50 prosent av full stilling på uføretidspunktet, blir uførepensjonen beregnet ut fra halv stillingsstørrelse, selv om du tidligere i kundeforholdet har arbeidet mange år i full stilling. Dersom du etter å ha arbeidet mange år i deltidsstilling har hatt full stilling de to siste kalenderårene før du blir sykmeldt, blir resultatet det motsatte. Du får normalt beregnet uførepensjonen ut fra den høye stillingsstørrelsen.

Uførepensjonen blir gjort om til en alderspensjon ved aldersgrensen for stillingen. Da tar vi hensyn til gjennomsnittlig stillingsstørrelse.

3.4. Uførepensjonen kan kompensere for lavere lønnet stilling

Du vil kunne ha rett til uførepensjon også dersom du på grunn av sykdom eller skade får redusert arbeidsinntekten din ved å gå over til en lavere lønnet stilling. (Dette gjelder både dersom du fortsetter i samme

Stillingsstørrelse

Husk at uførepensjon tar utgangspunkt i stillingsstørrelsen på uføretidspunktet. Denne stillingsstørrelsen vil også «fremskrives» til aldersgrensen, og kan dermed påvirke din fremtidige alderspensjon.

Uførhetsgrad

Du kan for eksempel ta ut 20 prosent uførepensjon og fortsette i 80 prosent stilling. I folketrygden må uførhetsgraden være minst 50 prosent.

stillingsstørrelse som før, og dersom du reduserer stillingsstørrelsen på grunn av sykdom.) På den måten kan du få mulighet til å fortsette i full jobb, men ha et arbeids- og ansvarsområde som er bedre tilpasset din helsemessige situasjon.

3.5. Ikke rett til pensjon hvis du kjente til sykdommen

Dersom du blir arbeidsufør innen to år etter at du ble medlem i pensjonsordningen (eller to år etter at du har økt stillingsstørrelsen), og uførheten skyldes sykdom eller lidelse som du led av eller kjente symptomer på ved tilsetningen/stillingsøkningen, vil du normalt ikke ha rett til uførepensjon. I særlige tilfeller kan det likevel ses bort fra dette.

3.6. Uførepensjon og arbeidsinntekt

Når du mottar uførepensjon, kan du i enkelte tilfeller ha en viss arbeidsinntekt uten at uførepensjonen påvirkes, i andre tilfeller vil pensjonen bli redusert eller stoppet på grunn av arbeidsinntekten. Hovedskillet går mellom inntekt fra tilfeldig arbeid og inntekt fra et ordinært arbeidsforhold (fast/midlertidig/vikariat). Det spiller ingen rolle om arbeidet er i offentlig eller privat sektor. Tilfeldig inntekt er inntekt som skyldes helt sporadisk arbeid som for eksempel spredte vikartimer, strøjobber eller andre enkeltstående og helt kortvarige oppdrag.

Som hovedregel kan du ha en fri-inntekt på inntil 1 G ved tilfeldig arbeid uten at uførepensjonen påvirkes. Forutsetningen er at det må ha gått minst ett år siden startdatoen for uførepensjonen, og uføregraden må være på minst 50 prosent i forhold til 100 prosent

stilling. For mer informasjon om detaljene rundt dette, se www.spk.no eller kontakt oss. Ved inntekt fra et ordinært arbeidsforhold finnes det ingen regel om fri-inntekt.

3.7. Hvordan søke uførepensjon?

Søknadsskjema for uførepensjon finner du på www.spk.no, eller du kan kontakte oss på annen måte. Du fyller ut en del av skjemaet selv, deretter leverer du det til legen din, som så sender det til oss. Statens Pensjonskasse betaler honoraret for denne konsultasjonen.

Dersom du blir innvilget rehabiliteringspenger, attføringspenger eller tidsbegrenset uførestønad i folketrygden, skal ikke disse ytelsene utgjøre mer enn 66 prosent av inntektsgrunnlaget. Rehabiliteringspenger og attføringspenger skal samordnes med pensjon fra Statens Pensjonskasse. Det kan derfor føre til at det ikke kommer noen utbetaling fra oss. Det er likevel viktig at du søker om uførepensjon i Statens Pensjonskasse, slik at du opprettholder kundeforholdet ditt og ikke ødelegger for din fremtidige alderspensjon.

3.8. Barnetillegg

Dersom du forsørger barn under 18 år når du blir uførepensjonist, får du et tillegg på 10 prosent av uførepensjonen for hvert barn. Dette gjelder egne barn, adoptivbarn og i mange tilfeller også foster- og pleiebarn. Pensjon med barnetillegg kan ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget.

Følg opp legen

Pass på at legen husker å sende skjemaet videre til Statens Pensjonskasse, slik at behandlingen av søknaden kommer i gang.

4 Hva skjer hvis du slutter i jobben?

Arbeidstakere som slutter helt i medlemsberettiget stilling uten å ha umiddelbar rett til pensjonsutbetaling, får rett til en såkalt oppsatt pensjon (i privat sektor heter dette fripolise). Det forutsetter at du må ha samlet opptjeningstid i pensjonsordningen på minst tre år.

Dersom du slutter i medlemsberettiget stilling, men senere igjen blir kunde i Statens Pensjonskasse eller en annen pensjonsordning som omfattes av Overføringsavtalen, vil du bygge videre på den opptjeningstiden du allerede har, også om denne er mindre enn tre år.

Retten til oppsatt pensjon er basert på hvor lang opptjeningstid du hadde da du ble utmeldt (minimum tre år). Pensjonsgrunnlaget blir regulert i takt med endringene i folketrygdens grunnbeløp.

Dersom du ble kunde i Statens Pensjonskasse etter 1. januar 1967 og har rett til en oppsatt pensjon, regnes den pensjongivende opptjeningstiden ut annerledes. Opptjeningstiden regnes da ut fra forholdet mellom faktisk opptjeningstid og den tid du kunne ha oppnådd ved å være kunde frem til stillingens aldersgrense, minimum 30 år og maksimum 40 år. Dersom du har rett til en oppsatt pensjon og ble kunde i Statens Pensjonskasse før 1. januar 1967 regnes pensjonen ut på samme måte som en vanlig alderspensjon.

Eksempel 4:

En person som er født i 1960, ble kunde i Statens Pensjonskasse i 1995, sluttet i medlemsberettiget stilling i 2000 (etter fem års medlemskap) og kunne ha fortsatt å få opptjeningstid i ytterligere 30 år (forutsatt at aldersgrensen for stillingen var 70 år). Den pensjongivende opptjeningstiden beregnes ut fra forholdet mellom den tiden kunden kunne ha oppnådd ved fortsatt å være medlem frem til stillingens aldersgrense (35 år), og den faktiske opptjeningstiden (5 år). Den oppsatte pensjonen blir i dette tilfellet 5/35 av full pensjon.

4.1. Opsatt alderspensjon

En oppsatt alderspensjon kan utbetales fra fylte 65 år, dersom du har en aldersgrense som er 65 år eller lavere. Ved høyere aldersgrense kan du ta ut den oppsatte alderspensjonen fra fylte 67 år, forutsatt at du også tar ut alderspensjon fra folketrygden.

4.2. Opsatt uførepensjon

Opsatt uførepensjon kan utbetales fra det tidspunkt det innvilges uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad fra folketrygden. Uføregraden skal være den samme som er fastsatt i folketrygden. I motsetning til ved ordinær uførepensjon, regnes ikke den medlemstiden du kunne ha fått ved å fortsette i stillingen frem til aldersgrensen med i den pensjongivende opptjeningstiden. For å ha krav på oppsatt uførepensjon, må du ha sluttet i den medlemsberettigede stillingen etter 1. januar 1967.

Tidsbegrenset uførestønad utløser rett til oppsatt uførepensjon for samme periode som innvilget i folketrygden. Du har ikke rett til oppsatt uførepensjon mens du går på attføring, rehabilitering eller foreløpig uførepensjon i folketrygden. Vær klar over at du selv må gjøre oss oppmerksom på et eventuelt krav om oppsatt uførepensjon.

4.3. Opsatt etterlattepensjon

Etterlatte etter en kunde med oppsatte pensjonsrettigheter kan også ha krav på etterlattepensjon. I motsetning til ved ordinære etterlattepensjoner regnes ikke den opptjeningstiden avdøde kunne ha fått ved å fortsette frem til aldersgrensen med til den pensjongivende opptjeningstiden.

Overføringsavtale

Dersom du skifter arbeidsgiver fra stat til kommune eller fylkeskommune gjelder en egen avtale om overføring av pensjonsrettigheter (Overføringsavtalen), slik at du ikke mister pensjonsrettigheter på å skifte stilling innenfor det offentlige, se kapittel 1.2.

Orienter dine pårørende

Vær oppmerksom på at de etterlatte selv må henvende seg til oss og kreve oppsatt etterlattepensjon utbetalt. Det er derfor viktig at du orienterer dine nærmeste pårørende om at slike rettigheter kan være aktuelle.

5 Samordning med folketrygden

For at samlet pensjon ikke skal utgjøre mer enn den lønnen du har som yrkesaktiv, er vi pålagt å samordne våre pensjoner med tilsvarende ytelser fra folketrygden. Samordningen skjer slik at folketrygdens ytelser utbetales fullt ut, mens pensjonen fra oss reduseres med et samordningsfradrag.

Alle som er bosatt i Norge kommer inn under folketrygden og har rett til pensjon derfra. Alderspensjon fra folketrygden utbetales tidligst fra fylte 67 år. Folketrygden går uavkortet til alle. Pensjonen fra oss er et tillegg til folketrygden for at du skal nå opp til det garanterte pensjonsnivået på 66 prosent (ved full opptjeningstid i full stilling).

Samordningsreglene sikrer mange en samlet alderspensjon som er høyere enn de 66 prosentene vi garanterer. Det skyldes at en del av folketrygdens tilleggspensjon i noen tilfeller holdes utenfor samordningen. Dette gjelder blant annet den delen av tilleggspensjonen som kommer fra overtidsarbeid og andre inntekter som ikke har vært pensjongivende hos oss, men som er det i folketrygden. I tillegg er det slik at enslige mottar en hel G i grunnpensjon fra folketrygden. En fjerdedel av denne får de beholde uten samordning.

Både alders- og uførepensjoner samordnes med tilsvarende ytelser fra folketrygden. Det gjør også etterlattepensjon beregnet etter bruttoreglene (se

kapittel 8.4). Etterlattepensjon etter nettoreglene som ble innført 1. januar 2001 (se kapittel 8.3) samordnes derimot ikke.

I de tilfeller der en kunde ikke har rett til ytelser fra folketrygden, utbetaler vi hele den garanterte pensjonen. Dette kan for eksempel være aktuelt ved uttak av alderspensjon ved lav aldersgrense, vanlig uførepensjon ved mindre enn 50 prosent uførhet, eller uførepensjon etter aldersslitasje-regelen.

5.1. Vi kompenserer for manglende opptjeningstid i folketrygden

Mens full opptjeningstid i folketrygden er 40 år, er den 30 år i Statens Pensjonskasse. (For såkalte oppsatte pensjoner gjelder det egne regler, se kapittel 4.) Dersom du har 30 år i full stilling, vil du få full pensjonsdekning fra oss selv om du ikke oppnår full opptjeningstid i folketrygden. Vi dekker det som mangler for at du skal få din garanterte pensjon på 66 prosent.

Les mer ...

For mer informasjon om samordning se www.spk.no eller www.trygdeetaten.no

6 Gruppelivsforsikring

Når en forsikret arbeidstaker dør, utbetaler Statens Pensjonskasse et engangsbeløp til de nærmeste etterlatte. Dette skjer uavhengig av om dødsfallet finner sted i arbeid eller fritid, eller om det er sykdom eller ulykke som er årsak til dødsfallet. Engangsbeløpet kommer i tillegg til en eventuell etterlattepensjon.

Alle som hører inn under den statlige Hovedtariffavtalen er omfattet av en gruppelivsforsikring. Enkelte ikke-statlige virksomheter der de ansatte er kunder i Statens Pensjonskasse har også tegnet gruppelivsforsikring hos oss.

Folketrygdens grunnbeløp (G) utgjør per 1. mai 2006 kr 62 892. 5 G = 314 460, 10 G = 628 920. Grunnbeløpet justeres årlig.

Gruppelivsforsikringen er ikke en direkte del av medlemskapet i Statens Pensjonskasse. Arbeidsgiveren din vet om du har gruppelivsforsikring i Statens Pensjonskasse eller ikke.

Hvis du ikke etterlater deg nære pårørende, begrenses beløpet til 2 G. Dette utbetales til dødsboet. Utbetalingen blir den samme etter deltidsansatte som etter ansatte i full stilling. Det gjelder egne definisjoner på hvem som kan anses som samboer i forhold til gruppelivsforsikringen.

6.1. Når gjelder forsikringen?

I utgangspunktet gjelder forsikringen så lenge du mottar lønn for din stilling, og da gjelder den hele døgnet. Gruppelivsforsikringen gjelder derfor også når du har permisjon med lønn, for eksempel under svangerskapspermisjon og når du mottar sykelønn.

Med visse begrensninger omfattes du også av gruppelivsforsikringen ved omsorgspermisjon, og i de første to årene med full uførepensjon. Unntaksvis gjelder forsikringen også i visse andre tilfeller i inntil 12 måneder under permisjon uten lønn.

50 år og yngre	10 G
51 år	9,5 G
52 år	9 G
53 år	8,5 G
54 år	8 G
55 år	7,5 G
56 år	7 G
57 år	6,5 G
58 år	6 G
59 år	5,5 G
60 år	5 G

6.2. Størrelsen på forsikringsbeløpet

Forsikringsbeløpets størrelse er knyttet til folketrygdens grunnbeløp (G), og nedtrappes avhengig av den forsikredes alder når dødsfallet skjer. Dersom du etterlater deg ektefelle, registrert partner, samboer, barn under 25 år, eller andre «vesentlig forsørgede», og du ved dødsfallet er 50 år eller yngre, utgjør beløpet som utbetales 10 ganger folketrygdens grunnbeløp. Beløpet blir nedtrappet med 1/2 G per år fra 51 til 60 år, slik at engangsbeløpet etter personer som har fylt 60 år utgjør 5 G, jf. tabellen til høyre.

Les mer ...

For mer informasjon om gruppelivsforsikring se www.spk.no

Er du omfattet av vår ordning?

Gruppelivsforsikringen er ikke en direkte del av medlemskapet i Statens Pensjonskasse. Arbeidsgiveren din vet om du har gruppelivsforsikring i Statens Pensjonskasse eller ikke.

7 Yrskesskedeforsikring

Alle som utfører arbeid i arbeidsgivers tjeneste er omfattet av *lov om yrkesskedeforsikring*. Denne loven sikrer arbeidstakerne erstatning for skader/sykdom som skyldes yrkesskade. I tillegg sikrer den de etterlatte erstatning dersom en arbeidstaker dør som følge av yrkesskaden/sykdommen. Dette er rettigheter alle har, uavhengig av hvem som er arbeidsgiver.

De som omfattes av Hovedtariffavtalen i staten er i tillegg dekket av denne avtalens fellesbestemmelser om ytelser ved yrkesskade/-sykdom. Statens Pensjonskasse administrerer begge ordningene for de fleste som omfattes av Hovedtariffavtalen. Når det gjelder lærerne i grunnskolen og i de videregående skoler, har kommunen/fylkeskommunen tegnet sin forsikring hos andre enn Statens Pensjonskasse. Dersom din arbeidsgiver har yrkesskedeforsikring hos oss, vil du kunne få rett til erstatning etter reglene i lov om yrkesskedeforsikring. Dersom du er omfattet av Hovedtariffavtalen i staten, vil du kunne få rett til tilleggserstatning etter reglene i denne avtalen.

7.1. Hvilke tilfeller omfatter forsikringen?

Forsikringen omfatter:

- Skade og sykdom forårsaket av arbeidsulykke (yrkesskade).
- Skade og sykdom som i henhold til folketrygdloven er likestilt med yrkesskade.
- Annen skade og sykdom, dersom årsaken er påvirkning fra skadelige stoffer i arbeidslivet eller arbeidsprosesser.

Forsikringen dekker ikke belastningsskader.

7.2. Hvilke tap dekkes?

Hvis yrkesskaden har ført til varig medisinsk invaliditet på minst 15 prosent, vil du få menerstatning som beregnes etter invaliditetsgraden. Hvis yrkesskaden fører til at du blir helt eller delvis ervervsmessig ufør, vil du kunne få erstattet påført og fremtidig inntektstap som skyldes yrkesskaden.

Utgifter til nødvendig medisinsk behandling og visse andre utgifter som skyldes yrkesskaden kan dekkes hvis de ikke dekkes av folketrygden eller andre.

Yrkesskadeordningene er ikke knyttet direkte til medlemskapet i Statens Pensjonskasse.

Les mer ...

For mer informasjon om yrkesskedeforsikring se www.spk.no

8 Etterlattepensjon

Ved dødsfall vil dine etterlatte kunne ha rett til etterlattepensjon. Ektefelle/registrert partner og barn vil dermed kunne sikres en viss pensjon som kompensasjon for den inntekten som blir borte.

Med virkning fra 1. januar 2001 ble det innført nye regler for beregning av etterlattepensjon, ved at de tidligere bruttoreglene ble erstattet av en netto-ordning for både ektefelle- og barnepensjon. Etterlattepensjonen for dem som omfattes av nettoreglene blir verken inntektsprøvd eller samordnet med pensjon fra folketrygden. Etterlattepensjon beregnet etter bruttoreglene blir både inntektsprøvd og samordnet. Når det gjelder ektefellepensjon, vil det i lang tid gjelde overgangsregler mellom den nye netto-ordningen og den gamle brutto-ordningen. For barnepensjon gjelder de nye og enklere reglene stort sett uten overgangsregler.

OBS! De nye reglene har ingen betydning for dem som allerede mottok etterlattepensjon før 1. januar 2001.

8.1. Hvem har rett til ektefellepensjon?

De fleste ektefeller og registrerte partnere til kunder i Statens Pensjonskasse har rett til ektefellepensjon. Det finnes imidlertid enkelte unntak.

Dersom kunden dør innen ett år etter ansettelse eller inngåelse av ekteskap/partnerskap, og dødsfallet skyldes sykdom som kunden selv eller ektefellen kjente til ved ansettelsen/ekteskapsinngåelsen, har ektefellen/partneren som hovedregel ikke rett til pensjon.

8.2. Skilsmisse og ektefellepensjon

For at fraskilte skal få rett til ektefellepensjon, må fem krav være oppfylt:

- Avdøde må ha vært kunde i Statens Pensjonskasse før skilsmissen.
- Ekteskapet må ha vart i minst ti år.
- Etterlatte ektefelle må ha vært minst 45 år gammel ved skilsmissen.

- Den etterlatte ektefellen må ikke ha giftet seg på ny før den tidligere ektefellens død.
- Den etterlatte ektefellen må heller ikke ha fraskrevet seg retten til pensjon i forbindelse med skilsmissen.

8.3. Netto ektefellepensjon

- Gjelder ektefellepensjon etter alle som ble kunder i Statens Pensjonskasse etter 30. juni 2000 når dødsfallet inntraff 1. januar 2001 eller senere.
- Gjelder også ektefellepensjon til alle etterlatte ektefeller som er født etter 30. juni 1950, når dødsfallet inntraff 1. januar 2001 eller senere. Unntak fra dette er enker etter ektefeller som ble kunde i Statens Pensjonskasse før 1. oktober 1976. For disse skal ektefellepensjonen beregnes etter bruttoreglene, se kapittel 8.4. Det må her tilføyes at ESA, EFTAs overvåkingsorgan, overfor Norge har tatt opp spørsmålet om å forbedre pensjonen for enkemenn etter ektefeller som ble kunde før 1. oktober 1976. Bakgrunnen er EØS-avtalens regler om likestilling. Hvilke endringer som kan komme til å bli gjennomført, er ikke klart.

8.3.1. Hvor stor blir ektefellepensjonen?

Dersom du skulle gå bort, vil pensjonen til din ektefelle etter nettoreglene (dersom du hadde full opptjenings-tid) alltid utgjøre ni prosent av pensjonsgrunnlaget ditt. Når vi regner ut pensjonen, tar vi med den opptjenings-tiden du ville fått dersom du hadde fortsatt i stillingen frem til aldersgrensen. Det er med andre ord tilsvarende medregning av pensjongivende opptjenings-tid som ved uførepensjon.

Reglene for beregning av pensjonsgrunnlag og pensjongivende opptjenings-tid er i hovedsak de samme som for alderspensjon. Formelen for å regne ut størrelsen på ektefellepensjonen ser slik ut:

Brutto- eller netto-ordning?

For å vite hvilken pensjon dine etterlatte vil ha rett til dersom du skulle falle fra, er det viktig at du er klar over om dine etterlatte vil komme inn under brutto- eller netto-ordningen.

Ikke for samboere

Samboere har i dag ikke rett til etterlattepensjon fra Statens Pensjonskasse.

Pensjonsgrunnlag x pensjonsprosent (9 %) x opptjeningstid/30 = årlig netto ektefellepensjon.

Eksempel 5:

Dersom du har et pensjonsgrunnlag på kr 320 000 og full opptjeningstid, vil ektefellepensjonen bli slik:

$Kr\ 320\ 000 \times 9\ \% \times 30/30 = kr\ 28\ 800\ per\ år.$

Pensjonen skal verken inntektsprøves eller samordnes med pensjon fra folketrygden.

8.4. Brutto ektefellepensjon

- Gjelder ektefellepensjon etter alle kunder som døde før 1. januar 2001.
- Gjelder også ektefellepensjon etter kunder som døde etter 1. januar 2001, dersom den etterlatte ektefellen ble født før 1. juli 1950. Ble avdøde kunde i Statens Pensjonskasse etter 30. juni 2000, skal pensjonen likevel nettoberegnes (se kapittel 8.3).
- Gjelder også ektefellepensjon til enker etter mannlige arbeidstakere som var kunde i Statens Pensjonskasse før 1. oktober 1976, uavhengig av når enken ble født.

8.4.1. Hvor stor blir ektefellepensjonen?

Ved dødsfall i stilling vil pensjonen til din ektefelle utgjøre 60 prosent av den alderspensjonen du ville hatt rett til dersom du hadde fortsatt i stillingen frem til aldersgrensen. Det er med andre ord tilsvarende medregning av pensjongivende opptjeningstid som ved uførepensjon. Dødsfall som pensjonist gir ingen medregning frem til aldersgrensen.

Formelen for å regne ut størrelsen på ektefellepensjonen etter bruttoreglene ser slik ut:

Pensjonsgrunnlag x pensjonsprosent for alderspensjon (66 %) x pensjonsprosent for ektefellepensjon (60 %) x opptjeningstid/30 = årlig ektefellepensjon.

Eksempel 5:

Du ville hatt rett til følgende alderspensjon ved å fortsette i stillingen frem til aldersgrensen (fra eksempel 1):

$Kr\ 320\ 000 \times 66\ \% \times 30/30 =$
 $kr\ 211\ 200\ i\ årlig\ alderspensjon.$

Ektefellepensjonen (før samordning og inntektsprøving) blir dermed:

$Kr\ 211\ 000 \times 60\ \% = kr\ 126\ 720\ per\ år.$

8.4.2. Reduksjon på grunn av den etterlattes egen inntekt og samordning

Ektefellepensjonen etter disse reglene inntektsprøves. Det innebærer at pensjonen reduseres i forhold til ektefellens egen arbeidsinntekt. For en ektefelle som har vanlig arbeidsinntekt i heldagsstilling, vil ektefellepensjonen ofte falle helt bort inntil den etterlatte selv blir pensjonist. Tilsvarende regler gjelder også i folketrygden.

Ektefellepensjon fra Statens Pensjonskasse samordnes med ektefellepensjon fra folketrygden. Når ektefellen selv blir pensjonist, blir det gjort en ny beregning, som for de aller fleste fører til utbetaling av ektefellepensjon.

Samordning eller ei?

Brutto ektefellepensjon både samordnes og inntektsprøves. Netto ektefellepensjon verken samordnes eller inntektsprøves.

Unntak: Enker etter menn som var blitt kunde i Statens Pensjonskasse (eller en annen offentlig tjenestepensjonsordning som omfattes av Overføringsavtalen) før 1. oktober 1976, er unntatt fra inntektsprøvingen. Pensjonen skal likevel samordnes med ektefellepensjon fra folketrygden.

8.5. Hvem har rett til barnepensjon?

Ved dødsfall vil dine barn eller adoptivbarn under 20 år ha rett til barnepensjon fra Statens Pensjonskasse. Statens Pensjonskasses styre kan etter søknad også innvilge barnepensjon til stebarn og pleiebarn.

Barnepensjonen utbetales til utløpet av den måneden barnet fyller 20 år. Dersom et barn mister begge sine foreldre, og begge var kunder i Statens Pensjonskasse, har barnet rett til barnepensjon etter både moren og faren.

8.5.1. Hvor stor blir barnepensjonen?

Barnepensjonen vil (forutsatt at du har full opptjenings-tid) alltid utgjøre 15 prosent av pensjonsgrunnlaget ditt. Når vi regner ut pensjonen, tar vi med den opptjenings-tiden du kunne fått ved å fortsette i stillingen frem til aldersgrensen. Det er med andre ord tilsvarende medregning av pensjongivende opptjenings-tid som ved uførepensjon.

Reglene for beregning av pensjonsgrunnlag og pensjongivende opptjenings-tid er i hovedsak de samme som ved alderspensjon.

Formelen for å regne ut størrelsen på barnepensjonen ser slik ut:

$$\text{Pensjonsgrunnlag} \times \text{pensjonsprosent (15 \%)} \times \text{opptjenings-tid}/30 = \text{årlig barnepensjon per barn.}$$

Eksempel 7:

Dersom pensjonsgrunnlaget ditt er 320 000 kroner, vil barnepensjonen per barn hvis du skulle gå bort bli slik:

$$\text{Kr } 320\,000 \times 15 \% \times 30/30 = \text{kr } 48\,000 \text{ per år, per barn.}$$

Barnepensjonen skal ikke samordnes med andre pensjoner. Barnets eventuelle inntekt påvirker heller ikke barnepensjonen.

8.6. Hvordan søke etterlattepensjon?

Når en kunde dør, får vi beskjed om dette fra arbeidsgiveren eller trygdekontoret. Vi undersøker om avdøde har etterlatte som har rett til ektefelle- eller barnepensjon. De etterlatte behøver derfor vanligvis ikke å foreta seg noe overfor oss for å få utbetalt sin pensjon. For å få rett til ektefellepensjon fra oss, må de etterlatte søke om ektefellepensjon fra folketrygden. Det er derfor viktig at de etterlatte kontakter sitt trygdekontor så snart som mulig etter dødsfallet.

Ta kontakt

De reglene som beskrives her gjelder barnepensjon etter kunder som går eller har gått bort etter 31. desember 2000. Har du spørsmål om barnepensjon i forbindelse med dødsfall som inntraff før denne datoen, kontakt oss.

Bruk våre nettsider
www.spk.no

9 Vartpenger

Dersom du jobber i en fristilt bedrift, og du blir arbeidsledig etter uforskyldt oppsigelse (på grunn av overtallighet eller lignende), kan du ha rett til vartpenger. Som vartpengemottaker fortsetter du å tjene opp pensjonsrettigheter.

Kunder som er ansatt i ikke-statlige, fristilte virksomheter med medlemskap i Statens Pensjonskasse, omfattes normalt av vartpengeordningen. Øvrige statsansatte har i stedet rett til ventelønn. Ønsker du informasjon om ventelønn, kan du kontakte Aetat som administrerer ordningen, eller se www.aetat.no/ventelonn.

9.1. Hvem har rett til vartpenger?

Vartpengeordningen har som formål å gi inntektssikring ved uforskyldt arbeidsledighet. Ordningen omfatter normalt deg som er kunde i Statens Pensjonskasse, men som *ikke* er ansatt i staten og/eller ikke omfattes av tjenestemannsloven. Du må ha minst fire års medlemskap i Statens Pensjonskasse, og du må være registrert som reell arbeidssøker hos Aetat.

Vartpengeordningen gir også en viss fortrinnsrett til ny stilling. Fortrinnsretten gjelder internt i egen virksomhet, og er begrenset til ett år etter fratreden.

9.2. Hvor mye kan du få?

Hvis du har fullt opptjent vartpengegrunnlag, utgjør vartpengene 66 prosent av det pensjonsgrunnlaget du har når du slutter i stillingen din.

9.3. Pensjonsgrunnlag og opptjeningstid

Pensjonsgrunnlaget beregnes ut fra lønn og stillingsstørrelse i opptjeningstiden. Full opptjeningstid er 30 år. Dersom opptjeningstiden er kortere, reduseres vartpengene forholdsmessig.

9.4. Hvor lenge kan du få vartpenger?

Hvor lenge vartpenger utbetales avhenger av alderen din når du slutter i stillingen. Vartpenger kan uansett ikke utbetales for en lengre periode enn opptjeningstiden du har i Statens Pensjonskasse.

9.5. Rett til pensjon

Retten til pensjonsytelser fra Statens Pensjonskasse opprettholdes mens du mottar vartpenger, og den tiden du mottar vartpenger er pensjonsgivende.

Brosjyren er veiledende og generell

Detaljene i pensjonsregelverket er både omfattende og kompliserte. En generell brosjyre som denne må innebære forenklinger og kan ikke gjengi alle detaljer. Dersom du ønsker å sette deg ytterligere inn i den enkelte ordning, anbefaler vi deg å lese videre på www.spk.no.

De rettslig bindende formuleringene finner du i følgende lov- og avtaleverk:

- lov om Statens Pensjonskasse av 28. juli 1949
- lov om folketrygd av 28. februar 1997
- lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser av 6. juli 1957
- tariffavtale om AFP
- lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn mfl. av 21. desember 1956

Det er viktig å være oppmerksom på at ikke alle medlemmer av Statens Pensjonskasse er omfattet av samtlige ordninger som omtales i denne brosjyren.

Informasjon og adresser

Dersom du ønsker å sette deg ytterligere inn i regelverket rundt rettighetene dine i Statens Pensjonskasse, anbefaler vi deg å besøke www.spk.no. Her finner du også søknadsskjemaer, lånekalkulator og pensjonskalkulator. Ved å bestille passord til de interaktive tjenestene våre, får du dessuten tilgang til alle opplysninger vi har registrert om deg.

Statens Pensjonskasse

Postboks 5364 Majorstuen
0304 Oslo

Besøksadresse: Slemdalsveien 37
Sentralbord 22 24 15 00
Hovedtelefaks 22 24 15 01

Du kan ringe kundesenteret vårt direkte om:

Medlemskap/fremtidig pensjon
22 24 15 10

E-post: postmottak@spk.no

Du kan også ringe direkte til kontorene for:

Gruppelivsforsikring
22 24 15 35

Yrkesskadeforsikring
22 24 15 53

Boliglån
22 24 16 45

Vartpenger
22 24 17 57

Bedriftsservice
22 24 17 00

Du kan alltid ringe sentralbordet vårt på tlf. 22 24 15 00 dersom du er i tvil om hvor du skal henvende deg. Vil du kontakte oss per e-post kan du bruke adressen postmottak@spk.no. Bruk våre internettsider www.spk.no.

www.spk.no

Statens Pensjonskasse
Slemdalsveien 37
Pb. 5364 Majorstuen
0304 Oslo
Tlf: 22 24 15 00